

Can I Text and learn during Chazarat HaShatz/Yehoshua Grunstein

A] Introduction

מסכת ראש השנה דף לד עמוד ב' - "תניא;

רבן גמליאל (שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן) אמרו לו לרבן גמליאל - "לדברך למה צבור מתפללין?" אמר להם - "כדי להסדיר שליח צבור תפלתו..." אמר להם - "כשם שמוציא את שאינו בקי, כך מוציא את הבקי".

חכמים (כשם ששליח צבור חייב, כך כל יחיד ויחיד חייב.) אמר להם רבן גמליאל - "לדבריכם, למה שליח צבור יורד לפני התיבה?" אמרו לו - "כדי להוציא את שאינו בקי"

B] Halachik Conclusion; Do we still need a Chazarat HaShatz today?

שו"ת הרמב"ם [פאר הדור קמ"ח] - הואיל ותקנו חכמים שירד שליח ציבור לפני התיבה להוציא את מי שאינו בקי, לא תהיה חזרת השליח ציבור ברכה לבטלה.... ואף ע"פ שלא יהיה בקהל מי שאינו בקי... וכן כל דבר הנתקן בשביל דבר אחר אין ענינו שלא נעשית התקנה ההיא עד שיהיה שם אותו הדבר שנתקנה בשבילו.

ספר אבודרהם שמונה עשרה - וחוזר שליח צבור את התפלה בקול רם להוציא את מי שלא התפלל והכל עומדין ושומעין כל ברכה וברכה מפיו ויענו אמן **בין אותם שיצאו ידי תפלה ובין אותם שלא יצאו.**

שולחן ערוך [או"ח קכ"ד/ג] - קהל שהתפללו וכולם בקיאים בתפלה, אעפ"כ ירד ש"צ וחוזר להתפלל, כדי לקיים תקנת חכמים.

הסבר המשנה ברורה בשם הלבוש [שם יב] - שכשתקנו חכמים שיחזור ש"ץ התפלה, לא הצריכו לחפש בכל תפלה אחר כל איש ואיש שבבהכ"נ אם יש שם מי שאינו בקי אם לאו, אלא תקנו שיהיה ש"ץ חוזר התפלה לעולם, שמה יהיה פ"א בבהכ"נ מי שאינו בקי ויוציאו הש"ץ י"ח.

C] Two ways to Explain the Edict/Character of Chazarat HaShatz

שו"ת הרא"ש [כלל ד סימן יט] - והחזן מתפלל להוציא את מי שאינו בקי, והקהל יש להם לשתוק ולכוין לברכת החזן, ולומר אמן. וכשאינן תשעה בבית הכנסת המכוונין לברכת שליח צבור, קרוב הוא בעיני שברכת שליח צבור לבטלה; כי נתקנו ברכות לשליח צבור לאמרם בעשרה. וכשאינן תשעה בבית הכנסת המכוונין לברכת שליח צבור, נראה כברכה לבטלה; לכך כל אדם יעשה עצמו כאלו אין תשעה זולתו ויכוין לברכת החזן.

שולחן ערוך [או"ח, קכ"ד/ד] - כשש"צ חוזר התפלה, הקהל יש להם לשתוק ולכוין לברכות שמברך החזן ולענות אמן; ואם אין ט' מכוונים לברכותיו, קרוב להיות ברכותיו לבטלה; לכך כל אדם יעשה עצמו כאילו אין ט' זולתו, ויכוין לברכת החזן.

רמב"ם [הלכות תפילה ונשיאת כפים ח/ד] - וכיצד היא תפלת הציבור? יהיה אחד מתפלל בקול רם והכל שומעים.

שם, ט/ג - הכל עומדים ושומעים ועונין אמן אחר כל ברכה וברכה, בין אלו שלא יצאו ידי חובתן בין אלו שכבר יצאו....

הגהות מיימוניות [שם] - כתב שם **בשם רב שרירא ורב האי** שצריך לכוין לכל מה שאומר ש"ץ מראש עד סוף כאדם שמתפלל לעצמו.

הסבר אגרות הגרי"ד [פ"ח מה' תפלה ה"ב עמ' ל"ו] - "והכל עומדים ושומעים...., שזוהי עצם תקנת חזרת התפלה דלא רק הש"ץ מתפלל אלא דכל הצבור מתפללים... ושתי חלותי שם של תפלה נאמרו בצבור; תפילה בלחש ותפלה בקול רם של הש"ץ..."

הרמ"א [או"ח, קכ"ד/ד] - "א שכל העם יעמדו כשחוזר הש"צ התפלה. **הסבר המשנה ברורה** [שם כ] - "יעמדו"; טעמם, כיון שמכוונים ושומעים מש"ץ ושומע כעונה וכאלו מתפללין בעצמם דמיה.

D] Ramifications

1 Chazarat HaShatz instead of the Silent Amida?

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילה סימן קט/א - הנכנס לבהכ"נ ומצא צבור מתפללין, אם יכול להתחיל ולגמור קודם שיגיע ש"צ לקדושה או לקדיש, יתפלל. וה"ה אמן דהאל הקדוש ושומע תפלה, דינן כקדיש וקדושה. ואם לאו, אל יתפלל אם אין השעה עוברת; ואם נכנס אחר קדושה, אם יכול להתחיל ולגמור קודם שיגיע ש"צ למודים, יתפלל, ואם לאו אל יתפלל; וה"ה אם יכול להגיע למודים, או לאחת מהברכות ששוחים בהם, כשיגיע שליח צבור למודים, יתפלל; ואם צריך להתחיל כדי לסמוך גאולה לתפלה, ונזדמן לו שמגיע ש"צ למודים כשהוא באחת הברכות ישחה עמו; אבל אם הוא בתחלתה או בסופה, לא ישחה, שאין שוחין בתחלת ברכה או בסופה, אלא באבות ובהודאה.]

טור, או"ח קכ"ד -.... וגם מחזיר התפילה, כדי שיענו קדושה אחריו.

הוספת ערוך השולחן [שם ג]: ונראה שהיה יכול לומר גם משום ברכת כהנים, דא"א בלא שלוש אחרונות."

שו"ת הרמב"ם [שם] - נראה לי, שיש לגעור באותן המגביהים קולן ב"ח, ואומרים עם החזן תפלת י"ח וקדושה... והמזמרים עם החזן נראה כקלות ראש

שו"ת הרמב"ם סימן רנו - שאלה: מה יאמר אדוננו... ואנחנו מנהגנו, שלא יתפלל הציבור תפלת מוסף של ראש השנה בלחש, מחשש שמא לכשישלימוה, ויתחיל שליח הציבור (להתפלל) התפלה, שבה יוצאים ידי חובתן, יסחור, ואולי יצאו מקצתם לחוץ בסמכם על מה שנוהגים בשאר ימות השנה, אשר יוצאים (בהם) ידי חובתן לעצמם בתפלת לחש, אלא (המנהג הוא שיתחיל) בה שליח ציבור מתחלתה ועד סופה מלה במלה והציבור שותק ושומע אל דבריו, ומקדשים במקום הקדושה כמנהגם בשאר ימות השנה בסדר התפלה והכהנים פורסים (כפיהם). האם יש בזה דבר, או דינה כדן תפלת לחש ותתבטל אמירת הקדושה ופריסת (הכפיים של) הכהנים? ... תשובה... והכל מודים, שתקנת תפלה בציבור וצורתה היא, שהכל יתפללו בלחש, ויחזור שליח צבור על התפלה בקול רם... ומענין מנהגנו אנו, שראינוהו מחוייב וראוי, לפי מה שאירע לאנשים מן המנהגים הרעים באלו העתות ובאלו המקומות... שבתפלת שחרית ומוסף בשבתות וימים טובים לבד, בגלל ריבוי האנשים אעשה אותה לתפלה אחת כמנהגכם במקומכם במוסף ראש השנה... וראינו, שאין בזה הפסד כלל, לפי שמי שאינו בקי יצא בשמיעת התפלה, והבקי יתפלל לעצמו עם שליח הציבור מלה במלה... ומה שחייב אותי לעשות זאת הוא, שהאנשים כולם בשעת תפלת שליח ציבור אינם משגיחים למה שהוא אומר, אלא מסיחין זה עם זה ויוצאין (החוצה) והוא מברך ברכה לבטלה כמעט, הואיל ואין שומע לה. וכל מי שאינו בקי, כאשר הוא רואה תלמידי חכמים וזולתם מסיחין וכחין ורקין ומתנהגין כמי שאינו מתפלל בשעת תפלת שליח ציבור, עושה גם הוא כזה ונקבע בלבבות האנשים כולם, שאין תפלה אלא בעת הלחש... אבל כשנתפלל בשאר ימות החול באנשים מועטים בקיאים, אנו מקיימים התקנה הראשונה ומתפללים לחש ובקול רם. וכתב משה.

שולחן ערוך קט/ב' - אם מתחיל להתפלל עם ש"צ, כשיגיע עם ש"צ לנקדישך, יאמר עמו מלה במלה כל הקדושה, כמו שהוא אומר, וכן יאמר עמו מלה במלה ברכת האל הקדוש וברכת שומע תפלה, וגם יכוין כשיגיע ש"צ למודים יגיע גם הוא למודים או להטוב שמך ולך נאה להודות, כדי שישחה עם הש"צ במודים.

הרמ"א [שם] - אבל לכתחלה לא יתחיל עד אחר שאמר קדושה והאל הקדוש, אלא שאם הוצרך להתחיל מכח שהשעה עוברת, כדי לסמוך גאולה לתפלה, דינא הכי (טור וד"ע).
מגן אברהם בשם פמ"ג ומחה"ש [שם ז] - "מלה במלה"; פי' שיאמר עמו נקדש לדור ודור וכו' עד האל הקדוש ואח"כ יתפלל בפ"ע אם יוכל לסיים קודם שיגיע ש"צ לסיום שומע תפלה [כ"מ בת"ה ור"ל חביב סי' ס"ו]

משנה ברורה [שם ג] - עיין לעיל בסקי"א ובספר **מגן גבורים**¹ כתב דטוב יותר להתפלל מלה במלה לקיים שחיה ואמנים משימהר להתפלל עד שלא יגיע ש"ץ למודים וכן משמע בספר **אליהו רבא**²:
שם י"ד על דברי הרמ"א - ובספר א"ר האריך מכמה פוסקים דאפילו לכתחילה מותר להתחיל עם הש"ץ בשוב... וכעין זה כתב בספר **מגן גבורים** וז"ל מי שאינו יוכל לשער שיבוא עם הש"ץ למודים אם יתחיל אחר קדושה ושמא יתבלבל עי"ז יכול להתחיל עם הש"ץ ויאמר עמו הקדושה וכל התפילה מלה במלה

2 Doing two things at once? [Learning / Texting]

מסכת סוכה דף נא עמוד ב - רבי יהודה אומר: מי שלא ראה דיופלוסטון של אלכסנדריא של מצרים לא ראה בכבודן של ישראל. אמרו: כמין בסילקי גדולה היתה...
וחזן הכנסת עומד עליה והסודרין בידו. וכיון שהגיע לענות "אמן" = הלה מניף בסודר, וכל העם עונים אמן.
רש"י [שם] - לענות אמן; שהיה שליח שלפני התיבה גומר ברכתו, והן לא היו יכולין כולן לשמוע קולו.
שו"ת הרמ"ע מפאנו סימן קב / שמינית - מי שהוא בקי בתפלה, והתפלל בלחש עם הציבור, מהו שיעסוק בתורה בשעה ששליח צבור יורד להוציא את שאינו בקי ובלבד שיענה אמן, ואף על פי שלפעמים לא ידע על איזו ברכה הוא עונה, הנפת סודרים של אלכסנדריא תוכיח.
תשובה, רוב העולם אינם נזהרים וקורין בסדר קרבנות וכיוצא בשעה שש"צ יורד, אף על גב דלא יאות עבדין, ובכל כי האי גוונא איכא משום "הנח להם" - (1) וכיון דגלו דעתייהו שאינן מכוונים לצאת, (2) אף על פי שיענו לפעמים ואינם יודעים על איזו ברכה, אין כאן "אמן יתומה" כמפורש בירושלמי הביאו הרב בפרק שלשה שאכלו, (3) ולא עוד אלא שהם פטורים מן הדין מעניית אמן שהעוסק במצוה פטור מן המצוה... מ"מ חוטפים את המצוה ובידם שתיים

שו"ת הרמ"ע מפאנו [שם] - ...
(1) אבל באלכסנדריא של מצרים יודעים היו על ידי הנפת סודרין אם היא ברכה ראשונה שנייה או שלישית.
(2) ואנו מחזיקים עצמנו בקיאים להתחייב בתפלה שלא יהא ש"צ מוציא אותנו וראוי שנספק בעצמנו **בבלתי בקיאים** שאם לא כיוונו כל הצורך, נכוין לצאת בשעה שש"צ יורד,
(3) ועם זה אנו נכנסים לספק אמן יתומה,
ומה טוב שלא לעסוק בדברים אחרים ולכוין ולענות אמן.
משנה ברורה [קכד/ז] - ע"כ יש ליזהר מלומר תחנונים או ללמוד בעת **חזרת הש"ץ**, ואפילו אם מכוונים לסוף הברכה לענות אמן כראוי, (1) שלא תהיה "אמן יתומה"...
(2) ג"כ לא יפה הם עושים שאם הלומדים יפנו ללימוד עמי הארץ ילמדו מהן שלא להאזין לש"ץ ויעסקו בשיחה בטילה ח"ו נמצאו מחטיאין את הרבים:

מגן אברהם [או"ח קכד/ח] - אבל **בס' ויהי העמודים**³ קרא תגר עליהם. **שו"ת אגרות משה** [או"ח ד/ט] - עיין בספר בזמן חזרת הש"ץ... אבל לע"ד נראה דהוא רק כשאיכא עשרה ששומעין חזרת הש"ץ ולא מפסיקין כלל, שלהאחרים הם סוברים שמתור מדינא ללמוד לאלו שיוכלו לכוין לסוף הברכה לענות אמן. אי לאו = הא דילמדו אחרים ממנו, אבל כשליכא עשרה **אסור מדינא**... שלכן מוכרחין לומר דתשובת מ"ע הוא רק באיכא עשרה מכוונים להש"ץ סובר דאין למחות בידם, אף שאין עושין כהוגן, דהא כל אדם צריך לעשות עצמו כאילו אין ט' זולתו, ובמג"א מסיק בשם ווי העמודים דגם צריך למחות מטעם שילמדו ממנו, אבל כשליכא ט' אסור מדינא אף שיכול לכוין לסוף הברכה ולענות אמן ויקרא בשם ועוזבי ה', ולכן **אסור ללמוד בשעת חזרת הש"ץ בכל אופן; יש מדינא, ויש מטעם המג"א.**

¹ רבי יוסף שאול הלוי נתנזון, בעל ה"שואל ומשיב", 1810-1875.
² רבי אליהו שפירא, 1660-1712, תלמיד של המג"א, חיבור על הלבוש שנכתב ע"י רבי מרדכי יפה על הטור, חלק אורח חיים.
³ ר' שבת' הורוביץ, בן השל"ה, 1592-1660. הודפס כנספח לספר השל"ה.
⁴ רבי מנחם עזריה מפאנו, 1548-1620, איטליה.

3 Talking during Chazarat HaShatz?

שולחן ערוך [או"ח הלכות תפלה סימן קכ"ד/ז]- לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"צ חוזר התפלה, ואם שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא, וגוערים בו. הגה: וילמד בניו הקטנים שיענו: אמן, כי מיד שהתינוק עונה: אמן, יש לו חלק לעולם הבא (כל בו).

הסבר המשנה ברורה # 1 [שם כו]- ר"ל [כן משמע מאחרונים] אפילו אם ירצה ליזהר בסוף כל ברכה לכיין ולענות אמן.

הסבר המשנה ברורה # 1 [שם כו]- כתב בשל"ה ראיתי מהחרדים אל דבר ד' שמשמין הסיפור בפניהם בשעת חזרת התפילה ועיניהם וליבם שם שלא יראו חוצה ואז מכוונים על כל מלה ומלה:

4 The "Amen"?

שולחן ערוך [או"ח הלכות ברכת הפירות רטו/ב]- השומע אחד מישראל מברך אחת מכל הברכות, אף על פי שלא שמע כולה מתחלתה ועד סופה, אף ע"פ שאינו חייב באותה ברכה, חייב לענות אחריו אמן.

שולחן ערוך [או"ח הלכות תפלה סימן קכד/ד]- כשש"צ חוזר התפלה, הקהל יש להם לשתוק ולכיין לברכות שמברך החזן ולענות אמן; ואם אין ט' מכוונים לברכותיו, קרוב להיות ברכותיו לבטלה; לכן כל אדם יעשה עצמו (יח) כאילו אין ט' זולתו, ויכיין לברכת החזן.

רמב"ם [הלכות תפילה ונשיאת כפים ט/ג]- ואחר שיפסיע שליח ציבור שלש פסיעות לאחוריו ויעמוד, מתחיל ומתפלל בקול רם מתחילת הברכות להוציא את מי שלא התפלל, והכל עומדים ושומעים ועונים אמן אחר כל ברכה וברכה, בין אלו שלא יצאו ידי חובתן בין אלו שכבר יצאו ידי חובתן